ژینگە ، بزنـــــــس ، دەوڵەت و پەیوەنـدی نێوانیـان … زاهیـر باهیر

پەیوەندی نێوانی دەوڵەت و بزنس پەیوەندییەکی ئەوەندە بەیەکەوە گرێدراوە هەروەکو تەواوی پەیوەدنییەکانی نێوانی ئۆرگانەکانی لەشی مرۆڤن کە دابڕانیان لەیەکدی و لەکار کەوتنی یەکێکیان ئەوانی دیکەشیان ناتەندروست و گرفتاوی دەکات. دەوڵەت چشتێك نییە جگە لە پارێزەر و پارێزگاری بزنس ، هەر بۆیەش نوێنەرانێك کە لە پلە و پـایـەی دەوڵەتـدان خزمەتکـار و بەرژەوەنـدەپارێزی بزنسـن و ڕیگاخۆشکەری فراوانبوونی بزنسس و سوودی بزنسن، ئیدی گرنگ نییە کە ئەوە لەسەر حسابی مرۆڤ و کۆمەڵ و ژینگە بێت یا نەبێت.
ئەوە من نیـم کە دەڵێم ژینگە و بزنـس بە دوو ئاراسـتەی نەك هەر پێچەوانەی یەکـدی دەڕۆن، بەڵکـو دژ بەیەکـیـش دەڕۆن، بەڵکـو ئەوە واقیعە و بەڵگەو ئامارەکانن کە ئەوە دەخەنە ڕوو.

گەر بمـانەوێت پلەی گەرمـی بە بڕی 1.5پلەی سـێنتیگرەیت بهێنینە خوارەوە ئەوە دەبێت بەرھەمهێنانی نەوت و گاز لە ساڵی 2025 دا بەڕیـژەی لە سـەدا 20 دابەزێـت و لە سـاڵی 2050 دەبێـت بە ڕیـژەی لەسەدا 55 دابەزێت. بەڵام هاوكات ئێكسۆن مۆبایەل کە یەکێکە لە کۆمپانیانی نەوت و غاز، پلانی ئەوەی کردوە کە لە ساڵی 2025 بڕی بەرھەمهێنانی نەوت و غازی بە ڕێژەی لە سەدا 25 زیاد بکات . دیارە ئەمە ھەر ھەوڵـی ئەم کۆمپانیـایە بە تەنهـا نییە، مـادام کێبڕکـی بناخەی مان و نەمان و دروستکردنی زیاتری قازانج و سەرمایەیە، ئەوە کۆمپانیاکانی دیکەش یا دەبێت ئامادی لووشدان و مایەپوچی بن یا دەبێت ئەوانیش لە ھەمان ھەوڵدا ، بن.

گەلێك ھەن دەڵێن کە دەوڵەت دەتوانیت ژینگە بپارێزێت بۆ ئەمەش زۆر شت دەتوانێت بکات ، بەمەش دڵخۆشن . منیش دەڵێم راستە کە دەوڵەت دەتوانێت ھەندێکی شت بکات ئەوانەی کە تا ڕادەیەك لە توانایدا ھەیە بۆ کەمکـردنەوەی پیسـبوون یـا خـود خـاپورکردنی ژینگە کە بەدوایدا خاپوربوونی کۆمەڵ دێت. لەوانە : ھەمو سەیارەیەك بکاتە کارەبایی، باجی زیاتر لەسەر بزنس و کۆمپانیاکان دانێت، ھەموو کەرەسەیەکی پلاستیکی یاساخ بکات، ھەموو کەرەسەیەکی بەکارھێنراو دەکرێت ریسایکل بکریتەوە، غەرامەی تاك و خێزان بکات کە سەرپێچی

لە ئەو یاسایانە بکات کە خۆی [دەوڵەت] دایناوە ، نەناردنی زبڵ و کەرەسە بەسەرچووەکان و ماوەکان بۆ وڵاتانی بەناو جیهانی سێیەم و بەکارهێنانی سێڵە پاوەر [وزەوەرگرتن لە گەرمی و تیشکی هەتاو] و دانانی وزەی سروشتی بە شێوەکانی دیکە ،وەکو پانکە گەورەکانی سەر عەموودەکان لەو شوێنانەی کە ‘با ‘ دەیانگرێتەوە، دانانی یاسایەك کە بینای مۆدیرن لەسەر ڕێڕەوی ژینگە پارێزیی دروستبکرێت، کەمپەینی هەشیارکردنەوەی خەڵک بۆ پرسی ژینگە …. تد بەڵام هەر ئەمانە گەر دەوڵەت بیانکات کە ناتوانێت پارەیەکی یەکجار خەیاڵی تێدەچێت دەبێتە هۆی موفلیسبوونی. بۆ نمونە حکومەتی بریتانی لە ساڵی 2010 وە بۆ ئێستا تەنها و تەنها 70 ملیۆن پاوەندی تەرخانکردووە هەشتا ئەمەش بەکارنەهێنراوە کە هەر ئەم پارەیە ڕەنگە تەنها کافی بێت بۆ دانانی 800،000 محەتەی چارجکردنەوەی سەیارەی کارەبایی .. نەشتێکی دیکە .

بەڵام ئایا دەوڵەت دەتوانێت فەڕکەخانەکان دابخات کە گەورەترین هۆکاری پیسکردنی ژینگەن؟ ئایا دەتوانێت پلانی گۆشتنەخواردن و گرنگی دان بە خواردنی نەباتیی بدات کە ئەمە نەك هەر ژینگە و تەندروستی باش دەبەخشێت پارەیەکی خەیاڵیش بە بودجەی دەوڵەت لە چارەسەرکردنا دەگێڕێتەوە بەڵکو ئاوەکی زۆر دانەوێڵەیەکی زۆر سەوزایی و دارستانێکی زۆر ڕزگاریان دەبێت لە هەڵپاچین و بنەبڕکردنی بۆ پاکژ و لەوەڕگای گاو گوێلك و ئاژەڵ؟ ئایا دەوڵەت دەتوانێت دەستی سوپەرمارکێتە گەورەکان کورتبکاتەوە لە هێنانی کەرەسەی خواردن و خواردنەوە لە وڵاتە دوورە دەستەکانەوە کە بەمە نەك هەر ژینگە بە پاکی ڕادەگیرێت بەڵکو قەتە و عامی ڕێگاش کەمدەکاتەوە؟ ئایا دەتوانێت بدات لە قازانجی کۆمپانیا نەوتی و غازییەکان و پیشەسانییەکان کە لە کاتێکدا کە هەر ساڵی پار ، 2018، لە چاو ساڵی 2016 دا 124،837، 199 ملیۆن دۆلار لە لایەن ئەوانەوە هەر لە لۆبیکردنا سەرفکراوە کە ئەم برە پارەیە لە ساڵی 2016 دا 100 ملیۆن دۆلار بووە. ئایا دەوڵەت دەتوانێت بانقەکان کۆنترۆڵ بکات کە بە پارە یارمەتی پیشەسازی و کۆمپانیا گەورەکان نەدات؟ بۆ نموونە لە ساڵی 2016 دا 33 بانقی نێودەوڵەتی بە سەرپەرشتی دەزگەی دراوییەکانی ئەمەریکا بە1.9 تریلیۆن دۆلار دەسگرۆیی کۆمپانیای نەوتی و غازی و کۆمپانیا گەورەکانی پیشەسازییان کردووە. ئایا دەوڵەت دەتوانێت ئەو کارگە گەورانەی کە پۆشاك دروست دەکەن بیان کات بە کاررگەیەك کە زیڕۆ کاربۆن بن ؟ !!!

هەڵبەت زۆر لایەنی تریش هەیە کە باسی لەوە بکەین بەڵام من لێرەدا

دەوەستم و لام وایە کە ئەوەندە کافییە بۆ سەرنجدانمان لە ژینگە، بزنس، دەولەت و پەیوەندی نێوانیان .

زاهیر باهیر – لەندەن

30/04/2019